

УДК 378.2:37.03:159.9.072

<https://orcid.org/0000-0001-9094-8732>

[https://doi.org/10.33296/2707-0255-12\(23\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0255-12(23)-07)

Геннадій ЧЕРЕВИЧНИЙ

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри новітньої історії
України, Київський національний
університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ АСПЕКТ АДАПТИВНОГО КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ МЕТОДИЧНИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ

Анотація. У запропонованій статті розглянуто певні особливості адаптивного контролю та оцінювання методичних знань майбутніх учителів історії в університетах України, розкрито суть моніторингового дослідження їх якості на засадах компетентісного підходу. Автор надає зміст процесу моніторингу як ефективного інструментарію системи збирання та оброблення інформаційних масивів під час підготовки майбутніх учителів історії у закладах вищої освіти (далі –ЗВО) на адаптивних засадах. Йдеться про актуальність застосування цифрових технологій та різноманітних онлайн-сервісів та їх адаптацію до ситуації сьогодення в умовах COVID-карантинних обмежень, що й спровокувало глобальний перехід до автоматизації освітнього процесу, у т. ч. й контрольних-оцінюючих функцій педагогічної діяльності викладачів вищої школи, які здійснюють підготовку майбутніх учителів історії. Важливим аспектом, що розкрито у статті, є адаптивні процеси формування методичної компетентності учителів історії в сучасних ЗВО, котрі мають забезпечити викладання історії у закладах загальної середньої освіти в майбутньому.

Автор переконаний, що саме якість методичних знань здобувачів вищої освіти (майбутніх вчителів історії) забезпечується систематичним, своєчасним і об'єктивним контролем і оцінюванням їхніх навчальних досягнень на адаптивних засадах. Робиться акцент на тому, що специфіка методичної діяльності майбутніх учителів історії віддзеркалює досвід поколінь, накопичує суттєві знання історичного фаху в поєднанні з педагогічним, розвиває їхні здібності щодо адекватної ситуативної оцінки подій, явищ і процесів суспільного буття. Тим самим забезпечується методична компетентність майбутніх учителів історії у підборі певних технологій, методичних комплексів, способів і прийомів викладання історії – передання знань здобувачам загальної

середньої освіти.

Ключові слова: контроль, моніторинг, оцінювання, учитель історії, якість знань, методична компетентність, середня освіта, вища освіта, адаптивний підхід.

Актуальність. Освіта, як одна із пріоритетних галузей існування суспільних взаємовідносин у ситуації постпандемійних викликів, перебуває у постійному динамічному русі впливів модернізації та реформування.

На сучасному рівні розбудови суспільства знань відбуваються інноваційні трансформації реальної виробничої діяльності педагогів. Це вимагає постійного удосконалення та інноватизації методичних технологій професійної підготовки фахівців-істориків, готових до викладання історії в сучасних умовах.

Слід зазначити, що підґрунтя набуття вищої освіти покладено розвиток у майбутніх фахівців, зокрема – у майбутніх учителів історії, відповідних ключових компетентностей, що складатимуть їхню методичну компетентність, Така компетентність є основою їхньої професійної компетентності.

До того ж, сформованість методичної компетентності майбутніх учителів історії – випускників закладів вищої освіти (далі – ЗВО) повною мірою залежить від рівня професійної компетентності викладачів, які здійснюють їхню підготовку. Природно, що їхнє професійне самовдосконалення є незаперечним внеском у підвищення результативності освітнього процесу, особливо в галузі здійснення контролю та оцінювання, а також моніторингу якості методичних знань у складі професійних/педагогічних, що передаються здобувачам вищої освіти, у т. ч. з використанням онлайн-технологій – електронних освітніх ресурсів (далі – ЕОР).

Аналіз основних досліджень і публікацій засвідчив, що підготовка майбутніх учителів історії у системі освіти України потребує особливої уваги та організації моніторингових вимірів рівня набутих ними методичних знань із застосуванням певних в умовах вимушеного системного онлайн-навчання.

Поточні результати вивчення стану освітнього процесу щодо навчання

вчителів історії у ЗВО вказують на деяку невідповідність їх практичної підготовки до потреб сучасних закладів загальної середньої освіти, де вони мають здійснювати у майбутньому педагогічну діяльність. Більшості випускників (учителів істориків) властива, як правило, не достатня обізнаність у здійсненні професійних дій, що забезпечуватимуть необхідний рівень методичної компетентності, особливо у сенсі оперування онлайн-сервісами та використання інформаційних ресурсів в умовах дистанційної освіти постпандемічного простору та ін.

До того ж, у ситуації постійного розвитку суспільства знань відбувається інноваційна розбудова реального виробничого простору шкільних установ, що потребує постійного підвищення рівня методичної підготовки, а відповідно й компетентності фахівців-істориків щодо навчання історії здобувачів загальної середньої освіти в школі на перетині зміни ідентичностей. Це нині є актуальним аспектом зміцнення національної свідомості педагогів-істориків саме в Україні. Проаналізувати рівень ефективності підготовки вчителів даного напрямку для освітньої галузі країни дає змогу ефективна організація моніторингу дослідження навчальних процесів у ЗВО.

Зауважимо, що до проблем організації моніторингу із використанням онлайн-засобів (технологій тестування, мережових інформаційно-аналітичних систем, рейтингових масивів та ін.) привернуло увагу багатьох учених, таких як: В. Биков [1], Т. Бондаренко [2], Г. Єльнікова [3], Ю. Зінковський [4], А. Майоров [6], М. Росток [9; 11], З. Рябова [13] та ін.

Дослідниця М. Росток зазначила, що у педагогіці моніторинг – це форма організації, збору, збереження, обробки та поширення інформації про діяльність педагогічної системи. Вона стверджувала, що ця аналітична технологія уможлиблює бачення більш об'єктивної картини якісних показників підготовки майбутніх фахівців, що дає змогу отримати достовірні дані для подальшого аналізу, контролю і оцінювання, тобто корекції діяльності науково-педагогічних

працівників ЗВО [9, с. 44]. Авторка визначила необхідність кореляції між важливістю та оперативністю процесуальної та результативної інформації, а також стверджувала, що моніторинг створює можливості своєчасного виявлення змін, що відбуваються в системі навчання здобувачів освіти, він розкриває негативні тенденції та сприяє здійсненню короткострокового прогнозування розвитку процесів, які спонукали ці зміни до ЗВО. Поділяючи таку думку, вважаємо, що завдяки моніторинговому дослідженню можна отримати уявлення та оцінювати ступінь повноти реалізації методичного забезпечення педагогом (викладачем) вищої школи у професійній підготовці майбутніх учителів історії та сприяти сформованості їхньої методичної компетентності [9, с. 52]. До цього схиляються багато учених сучасності та вважають, що моніторингове дослідження складним явищем [5].

Відтак, моніторинг призначений не лише для відстеження результатів функціонування певних освітніх систем, а й для здійснення активного впливу для покращення якісних показників суб'єктів освітнього процесу. Проте моніторингу якості методичних знань майбутніх учителів історії засобами онлайн, зокрема ЕОР, досі не приділялося достатньої уваги науковців і практиків.

Метою статті є порушення проблеми та фокусування уваги дослідників на необхідності проведення моніторингу якості методичних знань майбутніх учителів історії засобами адаптивного контролю і оцінювання їхніх навчальних досягнень в онлайн-режимі на компетентнісній основі в умовах сучасного ЗВО.

Виклад основного матеріалу. З початку появи комп'ютерних засобів для потреб освітньої галузі, контроль і оцінювання знань і вмінь здобувачів освіти привертав особливу увагу в сенсі його автоматизації. Саме ці технічні засоби обробки інформації насамперед було використано для перевірки якості знань тих, хто навчається. Об'єктивно можна стверджувати, що натепер попри бурхливий розвиток освітніх систем та інших форм дистанційного навчання,

контролюючі/тестуючі програми становлять майже половину наявних засобів навчального призначення в мережі Інтернет. Слід констатувати той факт, що вітчизняна освітня галузь сприяє засвоєнню цього досвіду через перехід до більш об'єктивної системи адаптивного контролю, оцінювання та аналітики, якою безумовно є моніторинг.

Справді, реалізація моніторингу відбувається за допомогою комплексно розроблених методичних процедур. Адже, маючи певні відмінності від контролю (оцінювання суто нових об'єктів знань) моніторинг спрямовується на ті ж самі об'єкти, відносно яких періодично і повторюється [8].

Слід зазначити, що адаптивний контроль навчальної діяльності майбутніх вчителів історії під час набуття професійних компетенцій методичної діяльності є невід'ємним елементом моніторингового дослідження сформованості їхньої методичної компетентності в освітньому процесі ЗВО, без якого неможливо уявити повний цикл суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачами вищої школи і здобувачами освіти [7]. У такому випадку діагностику якості методичних знань майбутніх учителів історії маємо організовувати відповідно до логічно обґрунтованих етапів:

1. З'ясування початкового рівня методичних знань здобувачів освіти з метою визначення елементарної обізнаності, наприклад, опанування термінів і понять з курсу методики викладання історії в школі. Зауважимо, що у такому випадку видається доцільним передбачити при здійсненні онлайн-контролю і оцінювання певних структурних складових обраного для цього ЕОР – контрольних-оцінювальних блоків (тести з діагностування початкового методико-орієнтованого рівня професійних знань із фахових дисциплін підготовки майбутніх вчителів історії).

2. Поточний контроль знань щодо засвоєння навчального матеріалу з кожної тематики уможливорює діагностування засвоєння окремих елементів освітньої програми відповідно до критеріїв, що стосуються методичної

компетентності майбутніх учителів історії, разом з тим, здійснюючи головну функцію – навчальну. При виборі методів та форм проведення вказаної перевірки методичних знань такі враховуються фактори, як: методичний зміст навчального матеріалу, його складність, рівень підготовки здобувачів освіти, мета навчання, конкретні педагогічні умови, адаптивні засади тощо. Тут в оцінювальних онлайн-засобах/ЕОР передбачено спеціальний блок контролюючих тестів із причинно-наслідковими зв'язками, котрі дозволяють майбутньому вчителю історії зануритися у процес усвідомлення специфічних аспектів його методичної діяльності, відпрацьовуючи механізми понятійного уявлення.

3. Тематичний контроль забезпечує закріплення раніше вивченого матеріалу шляхом його повторного відтворення, сприяє зміцненню знань, але зовсім не діагностує на якому рівні є методичні знання. Доцільним тут є застосування різноманітних тестових програм на швидкість та гнучкість професійного мислення майбутніх учителів історії з конкретної методичної тематики.

4. Періодичний контроль методичних знань і вмінь відбувається з метою діагностичного виявлення якісних показників та взаємозв'язків між структурними елементами навчального матеріалу та виконує функцію систематизації та узагальнення.

Тут доречним має бути застосування системи порівняльного оцінювання по відношенню до попередніх перевірочних завдань, включаючи комплекс питань, тестів та завдань, що систематизують набуті раніше знання.

5. Підсумкова оцінка та облік знань, умінь та навичок (набутих методичних компетенцій) здобувачів освіти, отриманих ними на всіх етапах дидактичного процесу, є діагностикою рівня фактичної навченості відповідно до певної мети модуля робочої навчальної програми.

У змісті ЕОР передбачено контрольньо-оцінний блок, який автоматизує

отримання результату перевірки у відсотковому та бальному вимірі, а також формує заключний висновок та рекомендацію щодо подальшої самоосвіти майбутніх учителів історії у векторі підвищення якості методичних знань.

6. Комплексний контроль, за допомогою якого здійснюється діагностування якості отриманих методичних знань у процесі вивчення повного курсу модуля чи навчальної дисципліни загалом. Результатом цієї перевірки буде діагностування рівня знань та готовності майбутніх учителів історії до використання набутих професійних знань у вирішенні конкретних практичних завдань.

Також головною функцією даного контролю є діагностування якості реалізації міжпредметних взаємозв'язків та підготовленості здобувачів вищої освіти до самостійного пошуку нових знань у галузі діяльності, що вивчається.

Критерієм комплексного контролю виступає здатність майбутніх учителів історії самостійно давати характеристику подіям, явищам та процесам, спираючись на комплексні знання з історичних навчальних дисциплін [8].

Необхідно відзначити, що, здійснюючи моніторинг якості знань здобувачів вищої освіти, не можна обмежуватися лише контролюючою функцією, а слід враховувати й інші, зокрема з перевірки та оцінювання знань, серед яких виділяються [5]:

– навчальна функція перевірки та оцінювання якості методичних знань, що сприяє забезпеченню повторення, уточнення, систематизації навчального матеріалу, удосконалення підготовки здобувачів освіти засобами онлайн;

– коригуюча функція перевірки та оцінювання якості методичних знань, яка допомагає з'ясувати причини труднощів, що виникають у здобувачів освіти під час навчання, виявити прогалини у знаннях та своєчасно коригувати їхню діяльність, спрямовану на усунення недоліків з використанням інструментальних можливостей онлайн-ресурсу;

– мотиваційно-стимулююча, що забезпечує таку організацію оцінювання

якості методичних знань майбутніх учителів історії, за якої вони виявляють бажання покращити свої результати, розвиває відповідальність та формує мотиви вчення;

– виховна функція контролю та оцінювання якості методичних знань, яка розвиває та формує вміння відповідально та зосереджено організовувати свою роботу в напрямі використання інноваційних спеціалізованих та інформаційно-комунікаційних технологій у діяльності вчителя.

Зазначимо, що моніторинг дає змогу:

– забезпечити викладачів вищої школи якісною та сучасною інформацією, необхідною для прийняття конкретних рішень при здійсненні методичної підготовки майбутніх учителів історії із застосуванням онлайн-технологій;

– визначити наскільки раціонально використовуються ці ЕОР та умови їх застосування в інноваційному процесі методичної підготовки;

– з'ясувати рівень відповідності дидактичних засобів, що сконцентровано в змісті ЕОР, їх доцільності та ефективності реалізації відповідно до мети, особливостей, змісту, форм, методів організації та проведення методичної підготовки майбутніх учителів історії.

У такому разі результатами педагогічного моніторингу будуть не лише висновки та рекомендації, зроблені на основі отриманих даних дослідницької інформації, але також і результати експериментальних вимірів з позиції застосування ЕОР. Таким чином, специфічними ознаками моніторингу в онлайн-умовах, результати якого дозволяють приймати стратегічні та тактичні рішення, є тривалість, систематичність та періодичність [3]. Адже, в ідеальних умовах моніторингове дослідження потребує проведення постійних аналітичних вимірів, оскільки спрямоване на відстеження динаміки підвищення рівня якості методичних знань впродовж усього часу навчання, відведеного для підготовки майбутніх учителів історії. Тому виміри у всіх напрямках

спостереження проводяться систематично. За їх відсутності неможливо встановити значущість застосування онлайн-сервісів у забезпеченні функції адаптивного контролю та оцінювання якості знань майбутніми учителями історії. Також виробляється стратегія та тактика подальшого впливу на підвищення рівня когнітивного компонента їхньої методичної компетентності. Крім того, за допомогою відповідних ЕОР встановлюється рівень мотивації здобувачів освіти до навчання та визначається характер змін їхнього ставлення до методичної діяльності на компетентнісній основі.

Здійснюючи багаторазові виміри якості набутих методичних знань із історичних навчальних курсів, створюється об'єктивне уявлення про ефективність застосування ЕОР з різних дисциплін, що відображатиме динаміку підвищення рівня професійних знань майбутніх вчителів історії. Такі виміри та аналіз даних результатів проводяться наприкінці вивчення кожної теми навчального курсу, що уможлиблює проведення коригувань змісту їхньої професійної підготовки та планування подальших заходів щодо її удосконалення. Наприклад, наслідком проведення таких заходів є зростання частоти ефективного використання ЕОР під час самостійної підготовки майбутніх учителів історії до занять з курсу «Контроль і оцінювання на уроках історії» та до виконання завдань їхньої педагогічної практики в школі.

Відтак, моніторинг якості методичних знань є надзвичайно важливим аспектом процесів адаптивного контролю та оцінювання результатів навчальних досягнень майбутніх учителів історії.

Також варто зазначити про ретроспективний досвід викладацької діяльності, який показує, що вимір рівня якості методичних знань здобувачів вищої освіти можливий із найбільшою точністю за наявності відповідного комплексу адаптованих та апробованих різнорівневих та різновидових тестів. Проте слід пам'ятати, що не кожне тестове завдання є вимірювальним, оскільки однією з необхідних умов якісного тестування є доступність тестового

завдання, завдяки чому досягається основна мета – визначення рівня засвоєння знань, ефективність застосування інформаційних технологій у методичній підготовці майбутніх учителів історії та можливість її удосконалення [15]. Наприклад, під час проведення моніторингу якості методичних знань здобувачів вищої освіти історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка зі спеціальності «Середня освіта» за допомогою ЕОР відзначено:

- під час підготовки тестових завдань об'єктивно враховуються критерії оцінювання змісту навчального матеріалу – відповідність змісту та обсягу компонентів структурованого навчального матеріалу навчальним планам та стандартам;

- фундаментальність відібраних методичних понять через призму історичної та педагогічної наук;

- значущість для майбутньої методичної діяльності при викладанні історії у школі;

- міжпредметні зв'язки в опануванні інноваційних і традиційних методик викладання історії;

- підбір доступного навчального матеріалу майбутніми учителями історії для учнів із різним рівнем базової підготовки;

- рівень системності вихідних понять;

- спорідненість понять у різних історичних дисциплінах одного циклу;

- співвідношення рівня складності учбового матеріалу з урахуванням індивідуальних можливостей кожного здобувача освіти.

Висновки. Отже, з використанням онлайн-ресурсів досить ефективно стає здійснення обробки діагностичної інформації, швидко відслідковування результатів навчання того, хто тестується, створення бази комп'ютерної обробки результатів. Таким чином, моніторинг якості методичних знань майбутніх учителів історії з використанням механізмів адаптивного контролю і

оцінювання освітніх досягнень майбутніх учителів історії в онлайн-режимі на компетентнісній основі в умовах сучасного ЗВО є актуальною й своєчасною проблемою наукових досліджень і практичних впроваджень.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Биков В. Ю. (2010). Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс]. *Інформаційні технології і засоби навчання*. № 1 (15). URL : <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/ITZN/em15/emg.html/>.

2. Бондаренко Т. С. (2017). Комплексний моніторинг якості електронних освітніх ресурсів. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. № 52-53. Харків : УПА, С. 32–44.

3. Єльнікова Г. В. (2011). Моніторинг якості професійно-технічної освіти. *Система роботи ПТНЗ з формування професійно мобільного кваліфікованого робітника*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 23–24 листопада 2011 р.). Кривий Ріг : Вид-во «Друкарня СПД Щербенок С. Г.», С. 5–7.

4. Зіньковський Ю. Ф. Моніторинг якості професійної освіти. *Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні у 1992– 2002 роках*: зб. наук. праць. Харків : ОВС, 2002. Ч. 2. С. 200–216.

5. Лозинская Л. И. (2006). Комплексное применение методов контроля знаний, умений и навыков студентов. *Информационно-телекоммуникационные технологии в современном образовании: опыт, проблемы, перспективы*: [сб. научн. трудов]. Львов, Вып. 1. С. 347– 351.

6. Майоров А. Н. (1998). Мониторинг в образовании. Адаптивное управление: теория и практика. СПб. : Изд-во «Образование-Культура». К. 1. 344 с.

7. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів професійно-технічного навчального закладу; [авт. кол. : Артюшина М. В., Дремова І. Б., Герлянд Т. М., Лузан П. Г., Мося І. А., Романов Л. А., Ростока М. Л., Слатвінська О. А.]. Київ, Ін-т ПТО НАПН України, Р. 1, С. 6-18, 198 с. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/106821>.

8. Подласый И. П. (1996). Педагогика. М., Просвещение, 470 с/

9. Приков Е. М. Теоретико-методологические основы мониторинга профессиональной подготовки. URL: <http://www.profosvita.org.ua/ru/career/articles/2.html>.

10. Ростока М. Л. (2014). Моніторинг та прогнозування професійної підготовки майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних. *Нова педагогічна думка*, Рівне, Вип. 3(79), С. 193-197. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/8111/>.

11. Ростока, М. (2020). Моніторинг якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в умовах сучасних освітніх трансформацій. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*,

10(19). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-22/](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-22/)

12. Шакуни Н. В. (2006). Создание тестовых заданий для проведения мониторинга учебных достижений учащихся с использованием математических моделей ИРТ. *Информационно-телекоммуникационные технологии в современном образовании: опыт, проблемы, перспективы*: [сб. научн. трудов]. Львов, Вып. 1. С. 373–379.

13. Рябова З. (2020). Моніторинг професійної компетентності майбутніх фахівців. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*, 10 (19). Retrieved із DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-23/](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-23/)

REFERENCES

1. Выков В. Ю. (2010). Suchasni zavdannia informatyzatsii osvity [Elektronnyi resurs]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. № 1 (15). URL : <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/ITZN/em15/emg.html/>.

2. Bondarenko T. S. (2017). Kompleksnyi monitorynh yakosti elektronnykh osvitnikh resursiv. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*. № 52-53. Kharkiv : UIPA, S. 32–44.

3. Ielnykova H. V. (2011). Monitorynh yakosti profesiino-tekhnichnoi osvity. Systema roboty PTNZ z formuvannia profesiino mobilnoho kvalifikovanoho robitnyka: mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Kryvyi Rih, 23–24 lystopada 2011 r.). Kryvyi Rih : Vyd-vo «Drukarnia SPD Shcherbenok S. H.», S. 5–7.

4. Zinkovskiy Yu. F. (2002). Monitorynh yakosti profesiinoi osvity. *Rozvytok pedahohichnoi i psykholohichnoi nauk v Ukraini u 1992– 2002 rokakh: zb. nauk. prats*. Kharkiv : OVS, Ch. 2. S. 200–216.

5. Lozynskaia L. Y. (2006). Kompleksnoe prymenenye metodov kontrolya znanyi, umenyi y navykov studentov. *Ynformatsyonno-telekommunikatsyonnye tekhnolohyy v sovremenном obrazovanуy: opyt, problemy, perspektyvy*: [sb. nauchn. trudov]. Lvov, Выр. 1. S. 347– 351.

6. Maiorov A. N. (1998). Monitorynh v obrazovanуy. *Adaptyvnoe upravlenye: teoriya y praktyka*. SPb. : Yzd-vo «Obrazovanye-Kultura». K. 1. 344 s.

7. Metodychni rekomendatsii shchodo otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv profesiino-tekhnichnoho navchalnoho zakladu; [avt. kol. : Artiushyna M. V., Dremova I. B., Herliand T. M., Luzan P. H., Mosia I. A., Romanov L. A., Rostoka M. L., Slatvinska O. A.]. Kyiv, In-t PTO NAPN Ukrainy, R. 1, S. 6-18, 198 s. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/106821>.

8. Podlasъ Y. P. (1996). *Pedahohyka*. M., Prosveshchenye, 470 s/

9. Prykov E. M. *Teoretyko-metodolohycheskye osnovы monitorynha professionalnoi podhotovky*. URL: <http://www.profosvita.org.ua/ru/career/articles/2.html>.

10. Rostoka M.L. (2014). Monitorynh ta prohnozuvannia profesiinoi pidhotovky maibutnykh oblikovtsiv z reiestratsii bukhhalterskykh danykh. *Nova*

pedagogichna dumka, Rivne, Vyp.3(79), S.193-197. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/8111/>.

11. Rostoka, M. (2020). Monitorynh yakosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh kvalifikovanykh robitnykiv v umovakh suchasnykh osvitnikh transformatsii. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriia Pedagogika, 10(19). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-22/](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-22/)

12. Shakun N. V. (2006). Sozdanye testovykh zadanyi dlia provedeniya monitorynha uchebnykh dostyzenyi uchashchykhsia s yspolzovanyem matematycheskykh modelei IRT. Ynformatsyonno-telekommunikatsyonnye tekhnolohyy v sovremennom obrazovanuu: opyt, problemy, perspektyvy: [sb. nauchn. trudov]. Lvov, Vyp. 1. S. 373–379.

13. Riabova Z. (2020). Monitorynh profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriia Pedagogika, 10 (19). Retrieved iz DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-23/](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-23/)

Геннадий ЧЕРЕВИЧНЫЙ

кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры новейшей истории Украины, Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, г. Киев, Украина

КОМПЕТЕНТНОСНЫЙ АСПЕКТ АДАПТИВНОГО КОНТРОЛЯ И ОЦЕНИВАНИЯ КАЧЕСТВА МЕТОДИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИСТОРИИ В УНИВЕРСИТЕТАХ УКРАИНЫ

Аннотация. В предложенной статье рассмотрены определенные особенности адаптивного контроля и оценки методических знаний будущих учителей истории в университетах Украины, раскрыта суть мониторингового исследования их качества на основе компетентностного подхода. Автор представляет содержание процесса мониторинга как эффективного инструментария системы сбора и обработки информационных массивов при подготовке будущих учителей истории в учреждениях высшего образования (далее – ВНЗ) на адаптивной основе. Речь идет об актуальности применения цифровых технологий и разнообразных онлайн-сервисов, а так же их адаптации к настоящей ситуации в условиях COVID-карантинных ограничений, что и спровоцировал глобальный переход к автоматизации образовательного процесса, в т.ч. и контрольно-оценочных функций педагогической деятельности преподавателей высшей школы, осуществляющих подготовку будущих учителей истории. Важным аспектом, раскрытым в статье, являются адаптивные процессы формирования методической компетентности учителей истории в современных ВНЗ, которые должны обеспечить в будущем преподавание истории в заведениях общего среднего образования.

Автор убежден, что именно качество методических знаний соискателей высшего образования (будущих учителей истории) обеспечивается

систематическим, своевременным и объективным контролем и оценением их достижений на адаптивной основе. Акцент ставится на том, что специфика методической деятельности будущих учителей истории отражает опыт поколений, накапливает существенные знания исторической специализации в сочетании с педагогической профессией, развивает их способности по адекватной ситуационной оценке событий и явлений общественного бытия. Соответственно в этом ключе обеспечивается методическая компетентность будущих учителей истории в подборе определенных технологий, методических комплексов, способов и приемов преподавания истории – передача знаний соискателям общего среднего образования.

Ключевые слова: контроль, мониторинг, оценка, учитель истории, качество знаний, методическая компетентность, среднее образование, высшее образование, адаптивный подход

Gennadii CHEREVYCHNYI

Ph.D of Historical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Modern History of Ukraine,
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine

**COMPETENCE ASPECT OF ADAPTIVE CONTROL AND ASSESSMENT
OF THE QUALITY OF METHODOLOGICAL KNOWLEDGE OF FUTURE
TEACHERS OF HISTORY AT THE UNIVERSITIES OF UKRAINE**

Abstract. In the offered article certain features of adaptive control and estimation of methodical knowledge of future teachers of history in universities of Ukraine are considered, the essence of monitoring research of their quality on the basis of the competence approach is opened.

The author provides the content of the monitoring process as an effective tool for collecting and processing information arrays during the training of future history teachers in higher education institutions (hereinafter – HEI) on an adaptive basis.

It is about the relevance of digital technologies and various online services and their adaptation to the current situation in terms of COVID quarantine restrictions, which provoked a global transition to automation of the educational process, including control and evaluation functions of pedagogical activities of higher education teachers, who train future teachers of history.

An important aspect revealed in the article is the adaptive processes of formation of methodological competence of history teachers in modern HEIs, which should ensure the teaching of history in general secondary education in the future.

The author is convinced that the quality of methodological knowledge of higher education students (future history teachers) is ensured by systematic, timely and objective control and evaluation of their academic achievements on an adaptive

basis.

Emphasis is placed on the fact that the specifics of methodological activities of future history teachers reflect the experience of generations, accumulate significant knowledge of historical specialty in combination with pedagogical, develop their ability to adequately situational assessment of events and phenomena of social life.

This ensures the methodological competence of future history teachers in the selection of certain technologies, methodological complexes, methods and techniques of teaching history – the transfer of knowledge to students of general secondary education.

Keywords: Control, Monitoring, Evaluation, History Teacher, Quality Of Knowledge, Methodological Competence, Secondary Education, Higher Education, Adaptive Approach.